

Yazarlar

"Sedat Ergin" hakkında bilgiler ve tüm köşe yazıları Hürriyet Yazarlar sayfasında. "Sedat Ergin" yazısı yayınlandığında hemen haberiniz olması için Hürriyet'i takip edin.

Sedat Ergin

sergin1@hurriyet.com.tr

Fırat'ın doğusunda 2012 sonrasındaki denklem altüst oldu

15 Ekim 2019

Dün akşam saatlerine doğru bu yazıya başlamak üzere bilgisayarın başına oturduğumda, Türkiye-Suriye sınırı boyunca Fırat'ın hem batısı hem de doğusunda sahada sürekli gelişmekte olan, bazı noktalarda güç dengesinin netleştiği, ancak bazı noktalarda işlerin ne yöne gideceği hususunda ucu açık görünen, çok sayıda aktörün elinde silahla sahada olduğu son derece gerilimli, çekişmeli bir tablo vardı.

Muhtemeldir ki, bu yazı gazete baskıya girdiğinde, ardından bu sabah okurlarla buluştuğunda, sahadaki durumda - yazının tasarlandığı ana kıyasla- birçok değişiklik meydana gelmiş olacaktır.

*

Ancak yazının kaleme alınmasından önceki 24 saat içinde bu coğrafyadaki güç dengesinde majör bir değişikliğin meydana geldiğini öncelikle hesaba katmalıyız. Suriye ordusu, Esad rejiminin 2012 yılında stratejik bir kararla Fırat'ın doğusundan çekilmesinden tam yedi yıl sonra yeniden bu bölgede -bazı noktalarda- bayrağını göstermekteydi. Rejim bölgeye dönmüştü.

Bu değişimi bir artçı uzantısı olarak tetikleyen ana hamle ise Türkiye'nin geçen çarşamba günü başlattığı sınır ötesi askeri hareket olmuştu. Türkiye'nin hamlesinin sonucu sınıra bitişik iki önemli yerleşim merkezi olan Resulayn ve Tel Abyad, büyük ölçüde Türk Silahlı Kuvvetleri ve destek verdiği Suriye Milli Ordusu'nun (Özgür Suriye Ordusu/ÖSO'nun devamı) kontrolüne geçmiş bulunuyor.

Bu çerçevede Halep'i Irak'a bağlayan, Türkiye sınırına yaklaşık 30 kilometre paralel giden M-4 karayolu üzerindeki geniş bir alan da artık Türkiye'nin denetimindedir. Bir başka anlatımla, Türkiye, Fırat'ın doğusundaki en stratejik güzergahın belli bir kesitini kontrolünde tutuyor.

Buna karşılık, Türkiye'nin M-4 karayolunda tuttuğu alanın doğu sınırının biraz ilerisindeki Tell Tamir yerleşimi (Resulayn'ın güneyine düşüyor) dün itibarıyla rejim ordusunun kontrolüne geçmişti. Keza, M-4 üzerinde Türkiye'nin kontrol alanının batısında yer alan Ayn İsa kasabasında (Tel Abyad'ın güneyine düşüyor) dün rejim ordusunun çektiği Suriye Arap Cumhuriyeti bayrağı asılıydı.

Ve sahadaki duruma bakıldığında, Türkiye'nin araya çektiği set nedeniyle, rejim güçlerinin M-4 karayolu üzerinde Ayn İsa'dan doğu istikametinde Tell Tamir'e doğrudan bağlanma imkanı ortadan kalkmıştı.

*

Dün akşam saatleri itibarıyla Fırat'ın hemen batısındaki Menbiç'te yaşananlar daha da gerilimli bir durumun altını çiziyordu. Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan**'ın dün öğle saatlerinde Bakü'ye hareketi öncesinde "**Münbiç'te şu anda kararımızı verdiğimiz gibi uygulama aşamasındayız**" sözlerinin ardından bütün gözler Fırat'ın batısında, '**Fırat Kalkanı**' bölgesinin altında bulunan ve yakın zamana kadar ABD-YPG askeri ittifakının kontrolünde kalan Menbiç'e çevrildi.

Sahadan gelen haberler, **Esad** ordusunun Rus askeri unsurlarıyla birlikte Menbiç'in batısındaki kırsal alana giriş yaptığını ve doğuya, Menbiç şehir merkezine doğru yönelmek istediğine işaret ediyordu. Rejim, batıdan hamle yapıp merkeze yaklaşmaya çalışırken, kuzeyde üslenmiş olan Türkiye'nin desteğindeki ÖSO unsurları ise Menbiç merkezine doğru kuzey-güney aksı üzerindeki yoldan ulaşacak şekilde pozisyon almaktaydı. Bu tabloyu daha da çarpıcı kılan, M-4 karayolunu Menbiç'in doğu sınırında Fırat nehrinin karşı kıyısına bağlayan köprüyü ABD askerlerinin tutmuş olmasıydı.

*

Şimdi pergelin bir ucunu Fırat'ın üzerindeki bu köprüye koyarsak çizeceğimiz yarıçapı 60 kilometrelik bir daire içinde TSK, ÖSO, ABD, PKK'nın Suriye'deki uzantısı YPG, Esad Ordusu ve Rus askerleri olmak üzere çok sayıda silahlı aktörün sahada bulunduğu son derece karmaşık ve tehlikeli bir askeri durum karşımıza çıkıyor. Bu tablonun içine Menbiç, Kobani, Tel Abyad, Ayn İsa gibi bir dizi stratejik merkezi de yerleştirebilirsiniz.

Bu karmaşık tabloda yatan ana yönelişleri şöyle özetleyebiliriz: A) Türkiye'nin Fırat'ın doğusunda sınır ötesindeki alan hâkimiyetini genişletmesi, B) ABD'nin sınır hattından güneye, aşağı doğru çekilerek sahadan çıkması, C) Rusya'nın arabuluculuğu üzerinden **Esad** rejimi ile YPG arasında varılan sürpriz uzlaşısı çerçevesinde ABD'nin boşalttığı alanların bir kesimine rejim ordusunun -YPG ile işbirliği içinde- girmekte oluşu...

ABD'nin çekilme kararı üzerine YPG'nin ani bir kararla yüzünü Esad rejimine dönmesi, Fırat'ın doğusunda yeni bir durum yaratmıştır. Kabul edelim ki, bu gelişme uzun bir zamandır Rusya'nın meseleyi çekmek istediği noktaydı. Tabii hadiselerin bu şekilde seyri, Rusya'ya Fırat'ın doğusunda ABD'nin boşalttığı alanda önemli bir rol oynama alanı açmıştır. Ancak Türkiye de şimdiden bu alanda kendisine yer açmış bulunuyor.

Sonuçta, Türkiye ile Rusya arasındaki diyalog her zamankinden daha önemli, daha hassas ve daha zor bir eşiğe taşınmıştır. Şöyle ki Türkiye ile Rusya, bir yandan Astana süreci içinde bu karmaşık tabloda ortak bir zemin bulmaya çalışacaklardır. Ancak bunu yaparken, biri (Moskova) YPG ile ittifaka yönelen **Esad** rejimini desteklediği, diğeri (Türkiye) ise sınırda tasarladığı '**güvenli bölge**'yi yerleştirmeye çalıştığı için karşı karşıya da gelebileceklerdir.

Bu noktada Rus savaş uçaklarının belli bir aradan sonra yeniden İdlib'de sahneye çıkmış olmasını, yani İdlib meselesini de bu denkleme dahil edebiliriz.